

Zevachim 73 by Rabbi Aharon Sorscher

www.shasilluminated.org For more shiurim on any Masechta go to

דף עג

בענין אי אמרין מין במינו לא בטל לר' יהודה בתערובת יבש ביבש

תוס' ד"ה רבי יהודה אומר וכו' דהא שמעי ליה לר' יהודה דמין במינו לא בטיל וכו' ואומר ר"ת דלא א"ר יהודה מין במינו בכל שהוא אלא בדבר לח וכו' וחזר בה ר"ת דאין חילוק בין לח ליבש וכו' עיין כל הדיבור. ובסברת ר"ת לחלק בין לח בלח ליבש ביבש כתב הגר"ז דביבש ביבש מהני משום דבכל חד אמרין דהוי מהרוב ובזה אין חילוק בין מין במינו למין בשאינו מינו, משא"כ לח בלח דאוכל האיסור אלא שהוא בטל בזה לא אמרין במין במינו. ועיין לעיל דף ע"ב דהבאנו דברי אחרונים בזה, ועכ"פ להצד דאף ביבש ביבש יש חסרון של מין במינו יכול לומר דאף אם עיקר ההיתר של ביטול יבש ביבש הוא משום הלוח אחר רוב מ"מ להתיר הכל בעינן גם דין ביטול כדי שלא יהיה קבוע או כדי להתיר הכל לאדם א'. אבל לפי מה שהבאנו שם מגדולי הפוסקים דאף להרשב"א מדאורייתא יכול לאכול הכל בבית א' וש"מ דלכו"ע אינו משום הלוח אחר רוב צריך לומר עוד חילוק בין לח בלח ליבש ביבש. [ונראה לחלק בין לח בלח ליבש ביבש דהטעם של מין במינו לא בטל ביאר הר"ן בנדרים פרק ו' משום דאין כאן התנגדות זה לזה, ולכן אם התערובות הוא תערובות גופי אז לא מיקרי מתנגד כל שהם אותו מין, אבל ביבש ביבש שהתערובות הוא משום דלא ידעינן איזה מותר ואיזה אסור זה מיקרי התנגדות אף אם הם אותו מין].

בענין קבוע היכי שאינו ניכר האיסור במקומו

תוד"ה אלא אמר רבא משום קבוע. ולא שייך קבוע אלא בדבר הידוע וכו' עכ"ל, והנה תוס' משמע דזהו דין בקבוע דכל שאין האיסור ניכר אין זה קבוע מדאורייתא אבל מבואר מתוס' דהא דבעינן איסור ניכר דאל"ה הוי אמרין ביטול ברוב הוא משום ביטול עיין שם, וע"ע בתוס' חולין דף צ"ה דהק' דכיון דכל קבוע כמחצה על מחצה איך אמרין דחד בתרי בטיל ובר"ן וברשב"א שם וכן ברשב"א בתורת הבית שמתוך דבריהם מבואר דלא אמרין קבוע אלא בדבר חשוב דאם אינו חשוב אין זה קבוע אדרבא ברובא בטיל וכיון דבטל אינו קבוע, ובגדולי הפוסקים ג"כ מבואר דהא דאינו קבוע הוא משום ביטול עיין בית מאיר סי' ק"י תחלת קונטרס בדיני קבוע וכרתי ופלתי סי' ק"י ס"ק י"ב ויד יהודה סי' ע' ס"ק י"א. וקשה ממ"נ אם א"א לומר דהוא בטל משום שהוא קבוע היאך יכול לומר שאינו קבוע משום שהוא בטל. ונראה להסביר דהדין של ביטול ברוב הוא אותו דין של הלוח אחר רוב דמקור לשניהם הוא דאין אנו צריכים להתחשב עם המיעוט, ובתערובות משום זה כל התערובות נקרא על שם הרוב ובחנניות אמרין דכיון דאין צריך להתחשב במיעוט ממילא דנינן כאילו אין כאן שום חנות מוכרת נבלה. והדין של קבוע הוא דכל שהמיעוט הוא קבוע צריך להתחשב עמו ולכן הק' הראשונים היאך יכול לומר ביטול, ועל זה תי' הראשונים שזהו הדין של ביטול ברוב דכל שאין המיעוט ניכר אין להתחשב עמו אא"כ הוא דבר חשוב, ודו"ק.

בענין ניכבשינהו דניידי

ניכבשינהו דניידי. ונחלקו הראשונים למה לא הוי קבוע אם ניכבשינהו, התוס' כתב לעיל דאין אנו רואים הפרישה ולכן הוי פרוש. ותוס' מס' פסחים דף ט' ע"ב סבר דאף אם ראו הפרישה לא הוי קבוע, והא דמבואר שם בפסחים דאם רואים הפרישה הוי קבוע הוי דוקא אם האיסור ניכר במקומו אז כל שרואים הפרישה הוי קבוע, משא"כ אם אינו ניכר במקומו אז אם הוא עצמו נטלו ממקום הקביעות הוי קבוע אבל אם ראה הפרישה אז הוי פרוש. והר"ן חולין פרק ז' דף ל"ג ע"ב בדפי הרי"ף סבר דמדאורייתא כל שלא נטלו מן הקבוע בעצמו אלא שראה אותו שפירש אז לא הוי קבוע, והא דמבואר גבי ט' צבורין של חמץ דאם רואה הפרישה הוי קבוע זהו מדרבנן משום שמא יקח מן הקבוע וכמסקנא דסוגיין. והתורת הבית להרשב"א בית ד'

שער ב' דף כ"ט ע"ב בדפי הספר משמע דאם פירש א' לפנינו אז הוי קובע אבל אם נתפזר כל הקביעות אף לפנינו אז הוי פרוש.

בביאור קושיית הגמ' מגיסא אסירא

אלא מעתה מגיסא אסירא. והשטה מקובצת שם הביא מהמר"ם וכן הוא ברא"ש פרק גיד הנשה בסופו דמזה יש ראי' דבבטול ברוב יכול לאכול הכל בבית אחת. ובדעת הרשב"א שסבר דאינו יכול לאכול הכל בבית אחת הנה החמדת דניאל חילק בין ביטול ברוב להלוך אחר רוב, דבטול ברוב עדיין האיסור קיים אלא שבטל ולכן בבית א' אסור, משא"כ הלוך אחר רוב שנפסק על כל א' שאין כאן איסור, וכמו דבדבר שיש לו מתירין אמרין עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר גבי ביטול אבל לגבי כל דפריש מותר אף אם יש לו מתירין. אבל קשה דאדרבא כיון שהוא משום הלוך אחר רוב א"כ כשיבא י' כהנים יש כאן ודאי איסור ולמה מותרת. והקראן אורה כאן והאחיעזר ח"ב סי' י"ב והוא גם בהמקור מים חיים יורה דעה סי' ק"ט כתב ביאר ע"פ הרא"ש דשנים האחרונים אסורים דאין כאן כל דפריש, והא ד' כהנים הוא שיביא רוב הבהמות וכדכתב רש"י, ולכן אין כאן ודאי איסור, ושפיר יש לחלק מביטול שיש כאן ודאי איסור. ובדעת הרא"ש והמהר"ם שהביא הרא"י עיקר הרא"י הוא דכל שהיה ההיתר נשאר הדבר בהיתרו, אבל הרשב"א יחלק דכשיש ודאי איסור שאני.

גזרה שמא יקח י' כהנים בבית א'

אלא גזירה שמא יקח י' כהנים בבית א' וכו'. והגרי"ז העיר דמה תלוי בהלקיחה לכאן' ההיתר חל מיד כשנפרש. ועיין גר"ח על הש"ס יומא דף פ"ד דלכא' צ"ב למה כשנדינהו הוי פרוש הא עדיין יש תערובות וספק, וביאר הגר"ח דכל שהבמות אינם לפנינו אין אנו דנים עליהם, ולא שהם פרוש אלא שהם אינם לפנינו לדון עליהם, ולכן כשלוקח א' אז הוי פרוש משום שאין שאר הבהמות לפנינו וזה הבהמה היחידי שדנים עליו, ולכן אם לוקח כולם בבית א' יש כאן תערובות כשהיה.

בענין גזרה שמא יקח מן הקבוע

משום קבוע. ובענין שמא יקח מן הקבוע יש ב' שיטות בתוס' לעיל ריש פירקין, לר"ת לעולם לא גזרינן שמא יקח מן הקבוע רק גבי קרבנות, ולתוס' כל שאין האיסור ניכר במקומו אין מתירין אם פירש דגזרינן שמא יקח מן הקבוע וכן הוא בתוס' חולין דף צה. ד"ה הכא נמי וברא"ש שם (פ"ז סי' כ"א). ויש שיטה שלישית בזה והוא הרשב"א בתוה"ב בית ד' שער ב' (דף ל. בדפי הספר) דאם הוא עשה מעשה כדי לעשותם פרוש בזה אמרין שמא יקח מן הקבוע אבל אם פירש מאליו אף אם אין האיסור ניכר במקומו מותר, ונפק"מ אם יש תערובות חתיכות נבלה בשחוטה (ולא בטל משום חתיכה הראויה להתכבד) ופירש א' מהם להתוס' והרא"ש אסור ולהרשב"א מותר. והרשב"א כתב דלדעת התוס' אם נמצא טרפה במקולין כל הבשר אסור אף מה שפרוש כבר, ולשיטתו מותר דהוא לא גרם הפרישה דלא ידע מן הספק. אבל הטור בסי' ק"י כתב (ומקורו משו"ת הרא"ש) דכל שפרוש קודם שנולד הספק אף להתוס' והרא"ש מותר ולא גזרינן שמא יקח מן הקבוע אלא אם נפרש אחר שנולד הספק. והשו"ע סי' ק"י ס"ו פסק כהרשב"א דאסור אם הפרישו במתכוין ומתיר אם פירש מאליו והאחרונים (הט"ז והש"ך ועוד) כתבו דעת התוס' והרא"ש דאסור אף אם פירש מאליו וכתב דיש להחמיר אלא שכתבו דאף להרא"ש אם פירש קודם שנודע האיסור בכלל אז מותר כגון אם נתערב בשר מכמה בהמות ופירש קצתן ואח"כ נראה טרפות בבהמה א'. והטור סי' נ"ז הביא דעת ר"ת דמתיר ליכבש בספק טרפה, ובסי' ק"י הביא דעת תוס' דכל שאינו ניכר במקומו אסור לכבוש ולעשותו פרוש ולכא' סותר עצמו, והדרכי משה חילק דאם נתפזר כל הקביעות מותר, וקשה דהגמ' כאן נתפזר כל הקביעות ואעפ"כ אסור, ועיין ט"ז ונקודות הכסף שביארו דהגמ' כאן הוא חומרא בקדשים כדעת ר"ת אבל אם לא נתפזר כל הקביעות אסור אף בחולין וצ"ב המקור עיין שם.